

X. DRŽAVNO TEKMOVANJE MLADIH ZGODOVINARJEV SLOVENIJE

»TURŠKI VPADI, KMEČKI UPORI IN REFORMACIJA NA SLOVENSKEM«

ŠIFRA KANDIDATA

*V TA PROSTOR
NALEPITE SVOJO ŠIFRO*

DOSEŽENO ŠTEVILO TOČK: _____

ŠKOFJ A LOKA, 26. MARCA 2011

Navodilo tekmovalcem

Prosimo, da najprej natančno preberete navodila.

Pred Vami je pola, v kateri je 17 nalog. Pri vsaki nalogi je v oklepaju označeno možno število točk. Skupaj je mogoče doseči 60 točk.

Čas reševanja je 60 minut.

Bodite pozorni na zahteve posameznih nalog. Negativnih točk ni. Pri vsaki nalogi pa bodo ocenjevalci upoštevali le toliko elementov, kot jih zahtevamo. Če se pri odgovoru zmotite, ga prečrtajte, se zraven podpišite in dopišite nov odgovor.

Pole ne začnite reševati, dokler Vam tega ne dovolita nadzorna profesorja.
Želimo Vam uspešno delo.

Mentorji in tekmovalna komisija

1) Osmansko cesarstvo je v 15. stoletju doživljalo izjemen vzpon in se pri tem razširilo tudi v neposredno bližino slovenskih zgodovinskih dežel. Prvi turški vpad na Slovenskem se je zgodil leta 1408.

Koliko let so zatem trajali turški vpadi? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom. (1 TOČKA)

- a) 200 let
- b) 230 let
- c) 250 let

2) V času turške nevarnosti se je habsburški cesar Friderik III. zapletel tudi v vojno z Benečani. (3 TOČKE)

Navedi en razlog, zakaj je izbruhnila vojna med habsburško monarhijo in Beneško republiko. Katerega leta se je vojna končala?

Kaj je določalo premirje glede mesta Trst?

3) Z letom 1469 se je začelo drugo obdobje turških vpadov na ozemlje slovenskih zgodovinskih dežel, ki velja za obdobje najštevilčnejših vpadov (trajalo je do 1483). (4 TOČKE)

Pojasni dve značilnosti turških vpadov v tem obdobju.

Kaj je bil namen turških vpadov v tem obdobju?

Katere enote so tvorile glavnino turške vojske v teh napadih?

4) V napadih turške vojske na ozemlje slovenskih dežel so sodelovali akindžije. Pojasni pojem AKINDŽIJA. (1 TOČKA)

5) Pred turško nevarnostjo so se prebivalci slovenskih dežel različno zavarovali. Preberi pisni vir in odgovori na vprašanja. (4 TOČKE)

“A kadar je prišla velika nevarnost za graščaka in njegovo družino, tedaj se je zaklenil v svoj dobro utrjeni grad, kmeta pa je pustil brez pomoči zunaj – v njegovi borni koči. In če je došel potem sovražnik, moral je ubogi kmet zapustiti dvor in dom; /.../ Sovražnik mu je pa požgal brez ovire in usmiljenja hišo, skedenj, vzel mu je vse, kar je našel in odpeljal s seboj, česar ni mogel kar na mestu uničiti. ” (Vir: Jakob Sket, Miklova Zala, povest iz turških časov, DZS, Ljubljana, 1997)

Na kakšen način so si kmetje v času turških vpadov najprej reševali življenje?

Ali so lahko rešili svoje imetje? Svoj odgovor pojasni.

Katera kasnejša oblika samoorganizacije kmečke obrambe je bila bolj dovršena in uspešnejša?

Kaj so turški vojaki največkrat odpeljali iz vasi?

6) Cesar Maksimilijan je v začetku 16. stoletja pripravil prve zasnove protiturškega obrambnega sistema. Naslednik deželni knez Ferdinand (vladal 1522-1564) je uvedel novo zasnovo turške protiobrambe. Navedi in nato pojasni štiri značilnosti te nove obrambne zasnove. (5 TOČK)

7) Kmetje slovenskih dežel so imeli v drugi polovici 15. stoletja in v 16. stoletju veliko razlogov za nezadovoljstvo. Eden izmed vzrokov je bilo poseganje fevdalcev v gospodarsko dejavnost podložnikov. (3 TOČKE)

Pojasni, poseganje v katero gospodarsko dejavnost je kmet najbolj občutil?
V katerih zgodovinskih slovenskih deželah je bila ta kmečka dejavnost najbolj razvita?
Zakaj je plemstvo omejevalo omenjeno podložnikovo dejavnost?

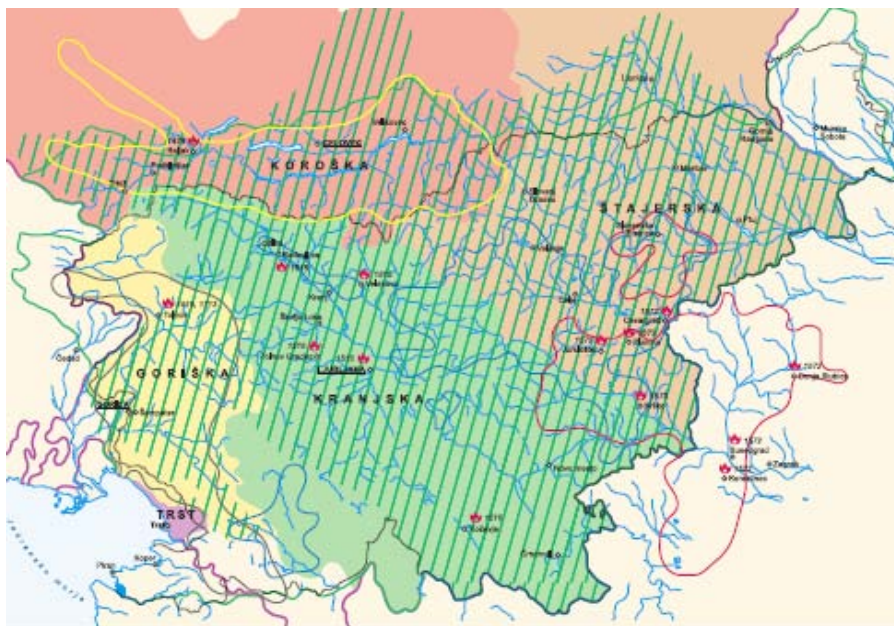
8) Kmečko nezadovoljstvo je preraslo v kmečke upore. Eden največjih uporov je bil hrvaško-slovenski kmečki upor.(5 TOČK)

Zapiši čas njegovega trajanja in ime enega od voditeljev upora.

S pomočjo zemljevida opiši ozemlje, ki ga je zajel ta upor.

Kje je bilo glavno žarišče upora? Obkroži ga na zemljevidu.

Po kateri zahtevi se je ta upor razlikoval od ostalih kmečkih uporov?

9) V času kmečkih uporov so bile zapisane tudi prve v slovenščini tiskane besede. Zapiši jih in pojasni, na kaj se nanašajo. (3 TOČKE)

10) Kmečki upori so bili neuspešni. Navedi tri vzroke, zakaj so bili kmetje neuspešni. (3 TOČKE)

11) V 16. stoletju se je iz nemških dežel v slovenske dežele razširil protestantizem. Navedi ime in priimek začetnika protestantizma v nemških deželah. Navedi štiri značilnosti protestantizma. (5 TOČK)

"Iz te knjižice se namreč vsakdo lahko pouči o pravi stari veri, da tako spozna pravega Boga, da mu bo znal prav služiti; in da bo spoznal tudi samega sebe, da bo vedel, kaj je greh, kaj je Božja zapoved in obljuba ... Kdor bo nauke v tej knjižici prav razumel, ta bo ustrezno razumel evangelije v Svetem pismu in druge pridige." (Vir: Primož Trubar, Katekizem, 1550)

12) Med najbolj gorečimi podporniki protestantizma v slovenskih deželah so bili plemiči. Pojasni zakaj. (2 TOČKI)

13) Pomembno spodbudo širjenju protestantizma v notranje habsburških deželah je pomenila bruška verska pomiritev. (5 TOČK)

Pojasni, kaj je bila bruška verska pomiritev.

Kdaj je bila dosežena?

Ali je bruška verska pomiritev veljala za vse prebivalce notranjeavstrijskih dežel? Utemelji svoj odgovor.

14) Kmetje so si potestantski nauk razlagali po svoje. (5 TOČK)
Poimenuj dve obliki kmečkih verovanj in pri vsaki navedi eno njeno značilnost.
Kako so se protestanti in rimska Cerkev odzvali na pojave kmečkih oblik verovanj?

15) Osrednja osebnost protestanskega gibanja na Slovenskem je bil Primož Trubar. K njegovim delom zapiši, kaj je bila njihova vsebina. (3 TOČKE)

ABECEDNIK, 1550

CERKOVNA ORDNINGA , 1564

HIŠNA POSTILA, 1595

16) Preberi izjave slovenskih protestantov o njihovih delih. Pod izjavami zapiši ime pisca, naslov njegovega dela ter pomen tega dela za razvoj slovenskega slovstva. (6 TOČK)

“Toda čeprav sem nameraval od kraja prirediti samo pravopis, sem kasneje, ker me je duh tiral čez namero dalje, sklenil tudi o ostalih delih slovnice z isto marljivostjo posneti pravila po splošni rabi najboljše govorice, jih spraviti v določen sestav in vso stvar zaobjeti v tej svoji drobni knjižici /.../”

“In če bi mi Slovenci le hoteli tudi povsod hvaležno pripoznati, bi videli, da se je dobri Bog tudi nas v teh deželah spomnil v našem navadnem materinem jeziku s posebno nepričakovano milostjo /.../, naklonivši nam prav isti dar in razodetje svoje besede kakor spočetka Hebrejcem /.../. Mnogi ljudje so tudi menili, da se ta jezik /.../ ne bi dal prav spraviti v pero in tiskati z latinskimi črkami, še manj pa da bi se v njem mogla prevesti vsa biblija.”

17) Navedi vsaj dve pridobitvi protestantizma v razvoju slovenskega jezika. (2 TOČKI)